

AKKERHOMMELS

door Annette van Berkel

Ik vind hommels erg leuk met hun mooie harige kleurige lijfjes. Net kleine beertjes! Ik zorg dat ik het hele seizoen van maart tot en met oktober bloemen heb die geliefd zijn bij hommels. Dat is een goede manier om ze in je tuin te krijgen.

Helemaal super is het dan als een hommelsoningin in het voorjaar een nest begint in je tuin! Dat gebeurde bij mij in april 2020. Een akkerhommel startte een nest in een overstaande pol gras.

Akkerhommel

De akkerhommel is de meest algemene hommelsoning in Nederland. Ze zijn nogal variabel van kleur. Mijn tuin-akkerhommels hebben haast allemaal een oranjebruin borststuk met een bruine achterlijfspunt met daartussen een zwart behaard achterlijf met nauwelijks lichte haren. Op de zandgronden zijn ze vaak veel lichter met witgele haren en nauwelijks nog zwarte haren. Alles tussen de donker vorm en lichte vorm is mogelijk. Dat zie je zelfs terug in de werksters van één nest.

Nest in de tuin

En nu was er in april dus een akkerhommel die bij mij een volk probeerde te stichten. Er hadden al eerder akkerhommelsoninginnen een poging gedaan maar die nesten zijn binnen een paar weken opgebroken. Maar deze ging goed!

Ik ontdekte het doordat ik steeds een koningin op dezelfde plek in het gras zag verdwijnen. Akkerhommels maken hun nest vaak bovengronds in mos of tussen plantenresten. Tussen mijn gras staat mos zat, dus een nest daar zou goed kunnen. De koningin begon op een gegeven moment met stuifmeel binnen te komen en dat betekende larfjes.

Om verstoring van ons akkerhommelnest te voorkomen door onszelf (grasmaaien), de hond en de egel zet ik er een laag gaashekje omheen. Eind mei zien we enkele heel kleine werkstertjes in en uit vliegen. Het bleef goed gaan. Er was de hele zomer activiteit waarbij de grootte van de in- en uitvliegende hommels behoorlijk verschilde. De invliegende hommels hebben vaak stuifmeel bij zich maar ook vaak niet. Geregeld zie je een volgeladen werkster voor het naar binnen gaan nog even van hommelpflanzen in de tuin drinken. In de loop van september is er steeds minder activiteit totdat het helemaal ophoudt. Ik hoopte maar dat er koninginnen uitgevlogen zijn.

Na het opbreken van het nest

In oktober vond ik onder een bloempot een koningin met een vervormde vleugel. Dit kan veroorzaakt zijn door het verkreukeldevleugelvirus (Deformed Wing virus: DMV) waarvan honingbijen ook last hebben. Dit virus kan via bloembezoek op andere bestuivers worden overgedragen. Gelukkig zijn diverse van haar zusters gezond uitgevlogen en in overwintering gegaan. Dat weet ik omdat het volgende voorjaar in 2021, er weer een aantal akkerhommelsoninginnen op zoek was naar een nestplaats in mijn tuin. Hommelsoninginnen keren vaak terug naar het nest of de plek waar ze geboren zijn. En jawel hoor! Twee akkerhommels begonnen aan een nest. Eén weer in het gras en een tweede in een oude verlaten mussennestkast. De activiteit in de mussennestkast heeft tot in juli

geduurd. Het nest in het gras heeft weer tot in september hommels bevat. Dus die heeft mogelijk weer koninginnen voor 2022 geleverd. Inderdaad zijn in 2022 akkerhommelsoninginnen komen kijken maar niet één is er een nest begonnen. Helaas. Maar de hommelpflanzen werden wel flink bezocht dus ergens in de buurt is het wel gelukt ... 🐝

Hommelsoning in oktober na wegnippen gras

Hoe ziet een hommelsoningjaar er uit

Een hommelsoningjaar begint in het voorjaar met een koningin die overwinterd heeft. Na op krachten te zijn gekomen zoekt ze een geschikte nestplek met veel isolerend materiaal. Hierin maakt ze een kommetje van was voor nectar en een zakje van was waarin ze eitjes legt. De eitjes broedt ze uit door haar lichaamstemperatuur te verhogen door met haar vliegspieren te trillen. Als de larfjes uitgekomen zijn, zorgt de koningin voor stuifmeel en nectar. Dit worden na verpopping de eerste werksters. Zij nemen de binnen- en buitentakken van het nest over. De koningin blijft vanaf dat moment binnen en legt alleen nog eitjes.

De grootte van een volk op haar top varieert per soort en ligt tussen de 50 en enkele honderden werksters. Als het volk groot genoeg is, worden er mannetjes en nieuwe koninginnen opgekweekt. De mannetjes verlaten het nest en zorgen voor de bevruchtingen van de jonge koninginnen. De koninginnen gaan vrij snel na de paring in overwintering. De rest van het volk raakt in verval en sterft.

IN DE TUIN

Akkerhommelkoningin donkere vorm met stuifmeel

Akkerhommelwerkster lichte vorm

*Akkerhommelkoningin met vervormde vleugel
Akkerhommelmanneltjes na gedane arbeid*

